

א-11 & להביא עור בית הבושת.

ניקב הקורקבן.

אם חישב לאוכלו חוץ למקומו, פסול, ואין בו כרת אם אכלו.

וכן, ניקבו הדקין המעיים. והחידוש הוא משום סיפא, האומרת יצאו בני מעיה הרי היא כשרה. והיינו, שלא נאמר כי עוף שחיותו מועט יטרף ביציאת בני המעיים ואפילו אם לא ניקבו.

ואם חישב לאוכלו חוץ לזמנו — פיגול. וחייבים עליו, על אכילתו כרת:

נפלה לאור, ונחמרו התכווצו בני מעיה והשתנה מראיתן —

מתניתין:

אם הלב והקורקבן, שהם אדומים, נעשו ירוקים, פסולים.

כל הטרפות הנוהגות בבהמה נוהגות גם בעוף.⁽⁷⁴⁾ אך יש טרפות מסוימות שהוצרך התנא לחזור ולשנותן בעופות מפני הטעמים שיבוארו להלן:

ואם נשאר אדומים כמשפסם, כשרים.

ואלו טרפות בעוף:

דרסה אדם לעוף ברגליו, או שטרפה, שהכה אותה בכותל, או שריצצתה בהמה — ועדיין היא מפרכסת, ושהתה מעת לעת, ושחטה, הרי היא כשרה.

נקובת הוושט, שנכתבה בגלל החידוש שבפסוקת הגררת.

גמרא:

ופסוקת הגררת. וחידושה הוא, שלא נאמר כי עוף, שחיותו קלושה, שהרי כשר לשוחטו בסימן אחד, גם גררת תיטרף בו בניקב כל שהוא, כמו בניקב הוושט במשהו, הלכך כתיב "פסוקת הגררת", למעט מ"נקובת הגררת".

עוף שנשכתו חולדה בראשו —

רב ושמואל ולוי, דאמרי: מכניס ידו לפנים ובודק על ידי לחיצה בתוך חיך העוף, כלפי מעלה — אם מבצבץ ועולה מקרום המח החוצה מנקב הדריסה — טרפה. ואם לאו — כשרה.

הכתה חולדה על ראשה במקום שעושה אותה טרפה בנקיבת הקרום של המח. ולא תאמר שתטרף בשבירת עצם המח בלא נקיבת הקרום, כמו שמצינו בעוף המים שנטרף בשבירת עצם המוח בלבד.

והוינן בה: הניחא דמהני הך בדיקה למאן דאמר אין נעשה טרפה בניקב הקרום אלא

בלבד.

יש לו לעוף כנגדם זפק וקורקבן, ודינם שוה בבהמה ובעוף. רמב"ם [שחיטה י']. אך כתב הרשב"א בתורת הבית [לט ב] שיש טריפות שאינן נוהגות בעוף, כגון חסר ויתר באונות הריאה, לפי שלעוף אין חיתוך אונות כבהמה.

74. וכמו דתני לוי בגמרא להלן, אלא שהכוונה היא לאברים שבהמה ועוף שוה בהם, אבל אין לעוף לא המסס ולא בית הכוסות ולא כרס, אלא

לראות אם יתעכב המסמר בתוך נקב שבקרום, כי יתכן ולא היה בו נקב, והמסמר ינקבו, ונמצא הבודק גורם הפסד לממון ישראל.

ורבי יוחנן אמר: בודק אף במסמר.

ובפלוגתא דרבי יהודה ורבי נחמיה — חד בדיק בידא, וחד בדיק במחטא.

מאן דבדיק בידא אמר ליה למאן דבדיק במחטא: עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל?

אמר ליה מאן דבדיק במחטא למאן דבדיק בידא: עד מתי אתה מאכיל לישראל נבלות?

ותמהה הגמרא: וכי נבלות הוא מאכיל? והא שחוטא היא?

אלא, טרפות הוא מאכיל. כי שמא ניקב קרום של מוח.

תסתיים, דרבי יהודה הוא דבדיק בידא.

דתניא: רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יהודה: בודקין לחולדה ביד, אבל לא במסמר!

נשבר העצם, של הגוגולת בנשיכתה, הרי אף על פי שלא ניקב קרום של מוח הרי היא טרפה, כי אי אפשר לבדוק את נקיבת המוח מפני ששיניה של החולדה דקות.

ואמרינן: תסתיים!

והוינן בה: הא גופא קשיא! אמרת, בודקין

עד דמנקיב קרמא תתאה ועילאה. כיון שהנקב מפולש, שפיר יש אפשרות לבדוק אם יוצא המח מהנקב.

אלא למאן דאמר אינקיב קרום עילאה אף על גב דלא אינקיב קרום תתאה הוי טרפה, אם כן, מאי מהני לה האי בדיקה?! ניחוש, דלמא קרום עילאה בלבד אינקיב, אבל קרום תתאה לא אינקיב, ולכן לא יצא המח?!

ומשינינן: אי איתא דאינקיב קרום עילאה — קרום תתאה נמי אינקיב, כי אגב רוכביה, מיפקע פקע בדחיפת האצבע כלפי מעלה.

אמר זעירי: אין אפשרות בדיקה לנשיכת חולדה — מפני ששיניה דקות. ולכן, פעמים שאפילו ניקב הקרום, ובכל זאת אין המוח יוצא דרך הנקב הדק, על אף שדוחפים את החיך באצבע כלפי מעלה.

והוינן בה: וכי שיניה דקות, מאי הוי? והרי אי אפשר שלא יבצבץ מעט מהמח דרך הנקב?!

ומשינינן: אמר רב אושעיא: מפני ששיניה דקות ועקומות. ועקמומית השיניים גורמת שנקב הקרום של המח ונקב עצם המח לא יהיו מכוונים בקו ישר. ולכן, כשילחץ המח ויצא החוצה מנקב הקרום, יעצור אותו עצם המח, לפי שאין הנקב שבצד מכוון כנגד נקב הקרום. והילכך לא מהני לה בדיקה.

כי סליק לנהרדעא, שלח להו: דברים שאמרתם לפניכם, טעותן הן ביד. ברם, כך אמרו משמיה דרבי שמעון בן לקיש: בודקין לחולדה ביד, בלחיצה על החיך כלפי מעלה, אבל לא במסמר. שלא יפתח הבודק את הגוגולת ויוליך, מסמר מעל קרום המוח

לחולדה ביד, אבל לא במסמר. אלמא, אית ליה לנשיכת חולדה בדיקותא.

והדר תני: נשבר העצם, אף על פי שלא ניקב קרום של מוח. אלמא, לית ליה בדיקותא?!

ומשנינן: סיפא, אתאן לעוף של מים, הואיל ואין לו קרום?

ותמיהה הגמרא: וכי אין לו קרום למוח, קא סלקא דעתך?

ומשנינן: אלא, הואיל וקרומו של עוף המים רך, ואם נשבר העצם נפגע גם קרומו הרך של המוח.

אמר ליה רב נחמן לרב ענן: מר, אמר: שמואל — בדיק בידא, ומבשר.

והונא חברין, אמר: רב — בדיק בידא, ומבשר.

ופרכינן: והתני לוי: טרפות שמנו חכמים בבחמה — כנגדן יש טרפות בעוף.

יתר עליהן עוף, שאם נשבר העצם של הגולגולת, אף על פי שלא ניקב קרום של מוח. הרי הוא טרפה.

אמר ליה: החזא — בעוף של מים, הואיל ואין לו קרום.

ותמיהה הגמרא: אין לו קרום סלקא דעתך?!

ומשנינן: אלא, הואיל וקרומו רך.

היא תרנגולתא דהואי בי רב חנא. שדרה לקמיה דרב מתנא. ואותה תרנגולת — נשבר העצם ולא ניקב קרום של מוח הואי, ואכשרה רב מתנא.

אמר ליה רב חנא: והתני לוי: טרפות שמנו חכמים בבחמה — כנגדן בעוף. יתר עליהן עוף נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח?!

אמר ליה. התם — בעוף של מים, הואיל ואין לו קרום.

ותמיהה הגמרא: אין לו קרום סלקא דעתך?!

ומשנינן: אלא אימא, הואיל וקרומו רך.

רב שיזבי בדיק לנקב של קרום המח בשימשא. שהיה מסתכל כנגד השמש.

רב ימר בדיק במיא. שהיה מוציא את כל המח מצד הפתח של חוט השדרה, וממלא אותו מים, ורואה אם יוצאים המים. רב אחא בר יעקב בדיק

בגילא דחיטתא. כבדיקת מסמר לעיל. ב-11

אמר רב שיזבי: הני אווזי דידן, השוחים תמיד במים — בעוף של מים דמיון.

שינו במשנה: נפלה לאור:

אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן יהושע: שיעור ירוקתן — כשיעור נקובתן. מה נקובתן במשהו, אף ירוקתן במשהו!

בעא מיניה רב יוסף בריה דרבי יהושע בן לוי מרבי יהושע בן לוי: הוריקה כבד כנגד בני מעיים, והיינו, בצדו התחתון של הכבד — מהו?

אמר ליה — טרפה!

והוינן בה: ולא היא אלא ניטלה הכבד, שהרי היא כשרה?!

אמר רבא: כיון שהוריקה כבד כנגד בני